

Urbán Ákos

Csoda, faluban

Születés

Csúnyaanyának és Csúnyaapának szép gyermeke született. Ám senkit sem lepett meg, senkinek sem támadt kételye, hogy talán nem ettől vagy ettől van-e. Csodára sem gondoltak a Faluban, még hogy valami belészállt volna Csúnyaanyába? Ilyesmi nem ötlött fel egészen a Fiú iskolás koráig.

A gyermek keresztelése hozta az első olyan gondolatot, amely új szint festett a hamuszürke homlokokra. Csúnyaapa neve sok-sok generáción szivárgott át, mint ahogy a füst kúszik a keretek alatt ősszel, mikor elégetik a veteményből megmaradt növények szárait. Mégis, az újszülöttre valahogy nem szállt át a hagyomány, az apának nem jött boldogan a szájára a név fiát látván, hanem elakadt a szava. Végül is az Ádámnál maradtak, mert az olyan szép. Ádám kisgyermekkorával nem terhelte szüleit, azzal a nyugalommal feküdte le az alapvető növekedés éveit, ahogy az öregek a házak előtti padokon szoktak ülni. Persze őt is lekötötte, hogy hogyan kell a papírhoz érni; mert azaz enyém-markolás, ahogy az ágytakarót szokta szorítani, a papírlapot tönkreteszi. Sőt, ő is hirtelen, de gömbölyű mozdulatokkal gyömöszölte szájába a különböző tapintású puha dolgokat. Mindezekkel együtt magában hordozott valami állandó, kialakult minőséget; olyan volt, mint aki sosem sírna, csináljanak bármit körülötte a szülei, vagy Utálatos Portikné. Inkább ő nyugtatta meg a körülötte lakókat, azzal a szemlélődéssel, ahogyan enyhe gesztusaival tudomásul vette az egyre bonyolultabb világot. Ádámot a pincék, vagy a templom meszes falába csontosodott csend lengte körül. Ez azonban a falusiak számára láthatatlan volt, mint az árnyék színe, amit a festőnek ugyan ismernie kell, de Csúnyáék, mint az éjjeli lepkék a lámpafénynél, ösztönösen mozogtak a gyermek körül.

A mászás korszakában kinyílt a világ, Ádám legjobb barátja a nagy vörös kandúr, Cirmi lett. A macskában hatalmas fejét leszámítva semmi kandúros sem volt, amikor egy hétig elmaradt otthonról, jöttek úgy megörültek, hogy kikasztálták másnap. Ez az elhízott macska találkozott szembe Ádámmal a szőnyegen azon az augusztusi napon; a fiú meglepetten fenekére huppant, Cirmi pedig körbejárta, hozzádörgölözött. Ettől fogva együtt aludtak. Csak a macska öreg korára távolodtak el egymástól, mikorra már a fehér fekete tarka macska szőrét nem tudta tisztán tartani, így annak fehérje ragadós lett és sárga, mint a baracklevár. Sokáig állt a világ a szobából és a konyhából. A konyhát nem szerették. Kemény volt és hideg, a rádió recsegett, a sparhelten zuhogott a víz, a levegő párától volt nehéz és az egyik sarokban recsegett a tévé. Csúnyaapa, ha hazajött, leült tévézni a felesége mellé. Olyankor gyurmafigurák voltak.

Csúnyaanya egész nap a konyhában tett vett, és mindig főzött. Néha, amíg Csúnyaapa dolgozott, meglátogatta Utálatos Portikné, persze nem azért, mintha tartana a férfitől, csak éppen olyankor érezte létjogosultságát a házban. Utálatos Portikné volt az egyetlen, aki nem tartotta tiszteletben a szoba szentségét. Amint megérkezett, feltépte az ajtót, no meg Ádámot valahonnan a szőnyegről, Cirmi mellől és hosszú cigi szagú percekön keresztül nem tudott betelni az összeszorított szemhéjú gyermek szorongatásával. Unalmáért kedvességnek álcázva büntette a világot. Aztán kiment kávézni és beszélgetni. Jobbára innen ismerte Ádám édesanyja hangját.

Csúnyáék akár ki is költöztek volna végleg a konyhába, de az ágynak a szobában volt a helye. Alváson kívül, vagy ha Ádámot fürdetni vagy etetni kellett, vagy Cirmit kiengedni, nem léptek a szent térbe.

Ádámnak volt két nővére, de mindketten fiatalon megházasodtak, szinte versenyezve pár hónapon belül. Gyakran átjöttek a Falu végéről szüleikhez és persze kisöccsükhöz. Ők voltak a legkedvesebbek a világon. Az idősödő házaspár inkább szótlánul engedelmeskedett a dolgoknak, néha beszéltek csak, ha a környezet megkívánt bizonyos rituális szófordulatokat. A nővérek viszont kacagtak, beszéltek és kacagtak Ádámkával, vagy Ádámkáról a falusiaknak, sőt, mindenféle történeteket meséltek a kisgyermekről.

A galamb

Egyszer, mikor a nővérek otthon voltak – és így mind a ketten jól látták az esetet – kisöccsüket kivitték a kisággal a napos tornácra, ők maguk pedig a padon ültek, azaz beszélgettek. És ahogy így beszéltek, egyszer csak egy galamb szállt Ádám hasára, Cirmi őrült sebességgel elkezdett körözni a kiságy körül, de nem ugrott fel, a galamb pedig egy sáros boton kívül semmit sem hagyott maga után és elrepült. Utálatos Portikné emlékezett valami hasonlóra az ő nagyobbik gyerekével, de már nem tudta, hogy melyik madár lehetett, csak azt, hogy nagy volt, sokkal nagyobb, mint a galamb.

Az ovi

Az óvodát és az iskolát a Faluban járta Ádám.

Az Óvodában csak az utolsó kötelező felkészítő évet töltötte, mégis már az első ovis nap óriási élmény volt számára. Kiderült ugyanis, hogy Ádám imád társaságban lenni, csak minden társasági készség nélkül.

Egy lány barátot szerzett csupán. A többiekkel is jóban volt, de neki mégis kellett valaki, akit közelebb engedhet magához. Katika mindezek mellett is kedves volt számára. A Lánynak természetesen volt még három legjobb barátnője, de a fiú sokkal érdekesebbnek bizonyult náluk.

Mikor a homokozó túl szűkösnek bizonyult és bizony kirekedtek onnan, Ádám kitalálta a lánynak, hogy egy üresen álló kis játékfaházban építsenek egy másik homokozót. A homok elhordását hamar megtiltották az óvónők. Onnantól az volt a terv, hogy megtisztítják a faházacska kiszáradt föld padlóját, és kis botokkal fellazítják azt; akkor már biztosan olyan lesz, mint a homok. A munkálatok hónapokon át tartottak és a kisház mások figyel-

mét is felkeltette, amit Pintérke néni közölt, szárazon úgy, hogy „engedjétek be a többieket is játszani, nem szép dolog kizárni másokat”. A mások, azaz az egyik éppen máshonnan kiközösített legjobb barátjának csak másnap kéredzkedett be a kisházba. Két hétig ő is a csapat tagja lett, aztán véget ért a jó idő, és csak a benti foglalkozások maradtak.

Az ovi

Az óvoda rajzfilmjellegű volt. Egy nagy kerek tisztás, közepén egy sokszázéves tölgyfával, mögötte a kerekded fazsindely tetejű házacska, mint egy kövér gomba. A tölgyfa alatt fa játékok óriási homokozóval, mókuserék és kis játékház, ami arra jó, hogy kúszhatnak benne a gyerekek, finom pasztellszínű selyemruháikban. A körkörös elrendezésű udvar peremén padok sorakoztak, hogy a szerető szemeiket onnan nyugtassák az óvónénik a gyermekeken, amíg azok nevetgélve kergetik egymást, színes szalagokkal, vagy lepkehálókkal a kezükben. Az erdőről néha őzek, néha nyulak szaladtak le.

Étkezni a házban szoktak. Olyankor leültek a gyermekek és az óvónénik közösen. Felváltva zöldségeket és gyümölcsöket szedegettek ki alaposan megmosott fehér kezecskéikkel. Az étkezések után jobbra a nagy kandalló elé ülnek le, kis párnákra, az óvónők meséit és énekeit hallgatva, amit hárfán kísért a jóságos igazgató.

Csúnyaanyának és Csúnyaapának nem volt véleménye az óvoda működéséről. Ádámka sosem mesélt semmit és később is csak kellemes emlékfoszlányok maradtak ezekből az évekből.

Utálatos Portikné halála

Ádám iskolás lett. Az iskolát izzadságszag lengte be és állandóan zúgott, mint egy méhkaptár. Ezekben hasonló volt az otthoni konyhával. A tanárnők nagy része Utálatos Portikné idezte, aki időközben rejtélyes körülmények között elhunyt. A Falu felső része pontosan tudta, hogy férje szúrta nyakon a meglett asszonyt, az pedig oldalára dőlt hőrögre és lábával rúgkapálva leírt egy kört a konyhakövön, amíg kivérzett.

Csúnyaék nem így beszélték el a történetet, hiszen egy derék asszonynak ismerték és biztosra vették, hogy baleset volt. A férfi mindenestre börtönbe került, ahogyan Ádám hallotta azért, mert nem tett meg mindent felesége megmentéséért, és egyébként sem szokott segíteni a ház körüli munkákban nejeinek. Erről a rendőr urak is meggyőződhetnek, hiszen teljesen véres konyhakő és konyhapult fogadta őket. A férfi még ekkor is, hiába tudta, hogy a vendégek jöttére felesége már nem tud készülni, és hiába takarított férje utána Portikné egy életen keresztül, ura most az egyszer és utoljára sem volt képes megfogni a felmosót. A szobában meredt maga elé, amíg a rendőrök el nem vezették. Csúnyaapa szerint vannak a faluban olyan rendbontó hajlamú emberek, akik nem a munkával foglalkoznak és minden fölösleges dolgon törnek a fejüket. Nem csoda, ha a pincékben árnyas, baljós dolgokról beszélnek utólag erről a derék asszonyról és annak lusta férjéről.

Ezeket a szavakat az egyik tanárnőnek mondta el Csúnyaapa, mint egy feleletet, egy szülői értekezlet előtt. Ádám mindent hallott, büszke volt Apjára, hogy az ennyit beszélt.

Salomon

Mikor Ádám negyedik osztályos lett, egy középkorú történelemtanár került az iskolába, aki nyomban elkötelezte magát az iskola temérdek nehéz helyzetű tanulójának felemelése mellett. Tanártársai szerint csodabogár volt, az igazgatónő viszont úgy mesélt róla barátnőinek, hogy egyszerűen nincsenek még ilyen jellegű tapasztalatai, ezért felhősek az elképzelései az iskola tanulóiról.

A történelemtanárt Salomonnak hívták és mindig szépen öltözködött. Ha két verekedő tanulóra talált valamelyik sarokban, leültette őket, akik készséggel elmesélték neki az egész hetüket, hogy találtak egy döglött borzot a bolt előtt, aminek az orra tele volt kukacokkal. Salomont az ilyen történetek mind abbéli hitében erősítették meg, hogy a tanulók otthoni környezete összeegyeztethetetlen az iskolával. Mikor megkapta az első osztályát, a szülőknek hosszan olvasott fel a Marcus Aurelius, Seneca és Cicero műveiből, mitől hallgatóságnak nosztalgikus érzései támadtak, mintha ők is diákok lennének, pedig egyszerű emberek voltak kék munkásruhában. Salomon a szülők nevelésére szánta az értekezletet, a tájékoztatást nem tartotta fontosnak, hiszen mihez is kezdenének a tudományos ismereteken alapuló folyamat részeredményeivel? A Tanár minden esetre elérte, hogy a Faluban a lehető leginkább tanárrá vált és talán a legkevésbé maradt meg embernek az emberek szemében, sőt még öreg korában sem nyugdíjas volt, hanem nyugalmazott tanár.

A tanár megérkezésének évében Ádám, Salomon osztálya alatti évfolyamba járt. Salomon egy szünetben meglátta őt a folyosón és a kallódó tehetség, mint Vénusz lépett ki a habok közül pont a tanár elé. Ettől fogva Ádám egy személyben testesítette meg a talentumot, amit az iskola nagyon-nagyon mélyre elásott. A tanárnak nem kellett sokat várnia, hogy keze alatt tudhassa a fiút. Egy hét sem kellett és járvány söpört végig a Falun, hetekig otthon tartva az gyerekek és a tanárok jelentős részét. Három hétig összevonták a két osztályt, mert Ádámék osztályfőnöke is lebetegedett. Salomont a természet tejhatalommal ruházta fel.

A történelemórákon sokat beszéltette a fiút, aki megdöbbentő retorikával adott válaszokat, ráadásul nem ritkán az ókori szövegek metaforikus nyelvén. Salomon Tanár Urat élete végéig igazolták azok a szavak arról, hogy mennyi érték veszik el ezekben az Isten háta mögötti intézményekben. Azon viszont sosem gondolkozott el, hogy vajon honnan származott ez a tudás? Egyszerűen a tehetség jelének nyilvánította azt egészen sokáig. Ádám végleg átkerült Salomon osztályába, a tanár hosszú harcának köszönhetően. A tanári kar nem értette, hogy miért kell valakit kiemelni egy évfolyamból és az egy évvel a felettibe áthelyezni, de hosszas unszolásra, mikor a Tanár szavai az igazgató nőnek már teljesen unalmassá váltak, a tanári kar egyöntetűen elfogadta a döntést.

A ballagás

Az iskola udvarán, a nagy hársfa apró bogyóin taposva állt sorba a nyolcadik osztály. Az igazgató nő rövid beszéde után, melyben erőt és egészséget kívánt a jelenlévőknek, az osztályfőnök, Salomon következett. Szónoklata alatt fogukkal monotonon napraforgómagot törve és rágva ültek a szülők, a férfiak vastag nyakát a vadászmellények alól, világos

színű inggallérok szorongatták a nők pedig keresztbetett lábukkal bólogtak az ünnepélyes szavakra. Az iskola körül megnyúltak az árnyékok, majd lassan összerosódtak és elhomályosítottak az anyák könnyes szeme előtt mindent.

Ádám nem találta helyét a szertartás alatt, figyelmét mélyen lekötötte a Falun túli világ elképzelése, hogy nap mint nap a Városban ébred és városi emberekkel beszél, akik olyan műveltek mint Salomon.

Otthon az ünneplőruhában hosszasan ült az ágyán. A hibátlan vakolat felrepedezett, megsárgult, a lámpa körül éjjeli lepkék keringtek, az ágy reccsent, amint végre felkelt róla. Végül a bútorok halott állatok tetemeivé lettek, és az imbolygó lakás újra megmerevedett. Ádámnak ki kellett mennie az utcára az izzadtságzagú konyhán át, a tömzsi templom mellett, el a kocsmá előtt. Az ajtót éppen zárta a pultos nő, aki mint egy kerti törpe, színes ruhájában, dekoráció gyanánt élte le életét.

Fel a dombra, az erdő szélére! Az óvoda udvaráról tegnap kivágták az öreg tölgyfát. A lemeztelenedett épület az idéetlen girbe-gurba kerítéssel egy béna kísértetház volt a holdfényben. Az erdő szélén a focipálya vakondtúrásokkal teli. Pattanásos bőre körül egy pár pad, némelyik beszakadva, némelyik nem. Ádám itt akarta megvárni a hajnalt, de három órára elfáradt az ismeretlen Faluban. Visszafeküdt az ágyába.

Másnap reggel a nővéreihez ment megnyugodni, akik általában valamelyiküknél együtt töltötték a napot. Gyesen voltak, mindketten a harmadik, utolsónak tervezett gyerekek. Az egyik kislány egy, a másik másfél éves volt. A tornácon feküdtek egymás mellett a kiságyban, kezükben a takaró csücskét szorítva, mély álomban. Ádám leült a nővérei mellé a kerti padra, hosszan nézett maga elé.

- Mi van veled? Szerelmes vagy?
- Kibe? – licitáltak egymásra a lányok.
- Na igen, kibe? – mormogta magának Ádám.

A disznóvágás

Ádám három éve a Falun kívül lakott, kollégista volt. Nagy néha jött csak haza, ha segíteni kellett valamiben. Egyik november utolsó péntekén érkezett; megkönnyebbült a Falu a koraeste narancs és bordó színeiben.

Hazafelé beugrott a nővéreihez, akik már egy háztartásba kerültek, miután mindketten elváltak. A lányok körülrajongták kisöccsüket, Imre a tv-szerelő pedig letette a poharat az asztalra, hogy kezet fogjon az ifjú tehetséggel. Mosógépet jött át szerelni a kocsmából, mert a dob elakadt a gépben. Úgy csorgott a szó Imre szájából, mint földre ejtett üvegből a sör, Ádámmal inkább abban maradtak, hogy majd másnap találkoznak a disznóvágáson.

Reggel volt. A disznó a hátsó udvarban hosszú percek alatt örülten körözött. Nem tudta, hogy pont ő lesz az, de hogy valaki igen és hogy veszélyben van az udvaron azt minden porcikája lüktetve érezte. Aztán Csúnyaapa benyitott a moslékos vödörrel. Minden gyanú, mintha egy rémálom lett volna: elillant. A disznó érezte gyomra lassú forgását, mint ahogy a betonkeverő elkezd forgatni a tegnap, vagy a tegnapelőtt éhes maradékát. A moslék elhasalt a vályúban hosszanti fröccsenéssel, az állat pedig, mint a halott mellett virrasztó öregasszony, fölé hajolt, csak épp a haját nem tűrte hátra az – de Csúnyaapa ráugrott a

hátára – érezte a gazda combjainak szorítását, hirtelen újra a rémálomban volt; nem tudott szaladni körbe-körbe, mert a mellső lábai nem léptek, arccal fúródott a sárba, és valami meleg lé az orra köré folyt. Lelassult a világ, és megállt. Mikor újra kinyitotta apró szemeit, már egy muslicaraj, vagy emberek köröztek felette. Felemelte a fejét, de óriási ütés hasított az orra tövébe, a homlokába és valahonnan ismeretlen helyről, belülről reccsenést hallott. Rózsaszín bőre újra a sáron csattant. Elmúlt a világ. Csak ő maradt. Rohanó lábaival nyargalt félig a levegőben, félig a sárban, az oldalában mozogtak a kövek tompa nyomásaikkal. Aztán, mint mikor Csúnyaapa behúzza maga után az ólajtót este és leoltja a villanyt. Ádám gépiesen vágta a húst, mint a szalagfűrész az eltévedt ujjakat, szépen hasábra.

A temetés

Csúnyaanya meghalt. Ádámot telefonon hívták nővérei. Dél körül lehetett, sorban állt a menzán. Valami ismeretlen helyen szorítást érzett, belül, mintha a bordái egy vasgolyóvá változtak volna, magukba foglalva az összes szervét. A levegőt csak a torkába tudta beszívni. Levonszolta magát a lépcsőn, a tálcát majdnem kivitte az utcára, de aztán lerakta a folyosón, valaki utána szólt, de ő már a kollégiumban tömte a táskáját, mint ahogy a libát szokták. Hányszor kihatott szegény. Estére Csúnyaanya megsütötte, a lányok hazajöttek vacsorára, a hús pirosra sült, a fölējük hajoló szintűgy piros homlokok gyöngyöztek az izgalomban. Ádám összeroskadt. Sírt.

A ravatalozóba nem akart bemenni, a temetésre csak idős korára emlékezett, de a részvétnyilvánítás végtelen sora mindig világított az emlékei között: kölni szagú fekete barázda, frissen borotvált éles állak úgy csillogtak, mint az eke; beforgatva Édesanyja nehéz emlékét a földbe.

A halotti tor undorító volt. A gyászolók halkán, szinte titokban rágtak, úgy, mint oviban az alvás ideje alatt sutyorogtak egykor. Csúnyaapa arcát kitakarta a gyász, kiültek a ráncokra érzései, amiket azelőtt Ádám sosem látott. Ebben az egészen máshol lévő lassan rágó arcban hazatalált. Édesanyja meghalt, Édesapa pedig megtért emberré lenni: lassú könnyekben szakadtak le a szokások arcán, bőre, mint a tavaszi föld, kiengedett és elárasztotta a munkások világát az átváltozás illatával.

Munka után nem nézett többé tévét. Kiült a ház elé a padra, vagy átment a lányaihoz. Két hónap alatt megöszült.

Az esküvő

Ádám idősebb nővérének második esküvőjére jött vissza a Faluba. Mikor belépett nővére házába, Édesapja az asztalnál ült. Poharat tartott a kezében és a frissen mosott ruhákat nézte. Furcsán késve rántotta borotvált arcát az ajtónyitódásra, amin, mint őzsuták a szántáson, átfutottak gondolatai a szeme körüli barázdákon. Fiát meghatotta Édesapja ülte. Elsőre pont, mint Imre a tévészereelő úgy nyolc évvel ezelőtt, de mégsem. Valami csillogott a szemében. Ádám leült mellé, régóta nem járt otthon.

– Milyen napod volt? – kérdezte az Apa

– Hát, jöttem. Annával gyerekünk lesz.

- Na! – Kapta fel fejét – Hányadikban van? De hát, eljegyezted már? Na én nem tudom, megoldjátok.
- Még csak a múlt héten derült ki. Tudod, nem jött meg neki, aztán úgyis mennie kellett már az orvoshoz. Nem gondolkoztam még eljegyzésen, Apa, most vagyunk két éve együtt!
- Mi anyáddal pont a lagzi estéjén voltunk egy évesek. Úgy volt az igazi!
- Persze, de azért ez már más, tudod.
- Más, más, de megtartjátok?
- Persze! Eszembe sem jutott más, szerintem Annának is teljesen egyértelmű. Aznap este, hogy megmondta, meg is akartam kérni a kezét, de aztán majd gyűrűvel mégis.
- Az a ti bajotok, hogy mindent úgy tudtok, aztán nézd meg, mi is csak megcsináltuk valahogy. Sosem kérdeztem meg apámat, hogy milyen az a házasság. Megmondtam neki, hogy elveszem Anyádat, ő meg megkínált cigarettával és hozott fel bort.
- Persze.
- Ne aggódj, holnap mi is iszunk a lagzin! Nem van ez másképp, meglátod.

Az esküvő szép volt. Nem voltak sokan, a lagzira sem vártak, csak a faluból. Ádámék udvarába terítettek, minden asztalra egy nagy tököt raktak, bort meg szódát. A lagzi itala a fröccs volt, csak úgy minden egészsétes alkalomé a Faluban. Az üres asztalokat gyorsan belepték az emberek. Menyasszonytánc nem volt, vőfély sem, csak az Örömapa sétált az asztalok között kérdezgetve, kinek mit hozhat. Érződött, hogy ez már a harmadik lagzi az udvaron, nem volt benne semmi meglepő és nem is akartak meglepni senkit. Az ifjú pár harmincon túl, ami már tisztelendő kor. Itt mindenki harminc - negyven éves arcával él, onnantól magára veszi az alkoholizmus pompáját, amely halálig kitart, csakúgy, mint a kék munkásruha, vagy a zöld vadászmellény.

Ádám, nővérei, Édesapja és Morzsi együtt ültek. Morzsi a baracklekvár színű és baracklekvár ragadós szőrű tavaly befogadott családtag az Apa új, állandó társa. Együtt élvezték a meleg estét, a kalácsot. Morzsi percekre megőrült, ha egy a májusi rajzásból eltévedt, azóta kóválygó bogár körülotottük elrepült. Mi téríthette el a többitől? És talán nem is szaporodott, csak kóvályog?

Másnap a két nővér külön ébredt. A házaspár újra belakta az otthagytolt bolt melletti házat, a tulipánokat még a tavasz elején elültették az ablak alatti ágyásba, de aznapra sajnos mindegyik elnyílt. A kertben a fokhagyma erős hajtásaival duzzadt az ágyások között, melyeket az új pár együtt vetett be szárazbabnak valóval. Reggel ájtott húga és Édesapja. Kiültek a fehércsompés teraszra kávézni, az utcáról pedig sorra köszöntek be az emberek, ők pedig kiáltottak utánuk. Néha kérdések érkeztek az udvarra, például: „újra itt a reggel, igaz?”. A választ az Apa adta meg, mondjuk egy – „Hát mit tudunk tenni?” – hatalmas belenyugvásával.

Húsvét

Ádámék gyermeke, Menyhértke hóolvadáskor született.

Édesanyja, Anna, idegenül mozgott Ádámék házában, ózdkodva ért a dolgokhoz, amelyek ugyanúgy álltak, mint mindig. Morzsi hosszasan csodálta gombszemeivel a napsü-

tötte babahordót a napos tornácon, mint nyújtóztak az égnek Menyhértke puha karjai. Annának mindenki a kedvében akart járni, de ő mégis mintha tévében látná ezeket az embereket. Ezentúl mindent megtett, hogy Ádámban és Ádámon semmi esetre se jelentkezzen semmilyen, a Falura emlékeztető nyom. Meglehet, Ádám születése óta mindenhol kilógott, mindenhol vendégként kezelték, még otthon is. A Nagypapa lassú izgalmossal totyogott az unokájához. Meg akarta emelgetni, de sajnos a kisgyermek mélyen aludt, mint azok a lekvárok a kamrában, amiket egykori felesége rakott el, nagy gonddal, hogy egy szem gyümölcs se vesszen kárba. Az egész éves fogyasztás sokszorosát főzte be, mondván a gyerekek majd elviszik.

Egy éve annak, hogy új pap érkezett a faluba, aki valamiért különösképpen érdekesnek bizonyult, így lassan egy éve annak, hogy Ádám családja templomba járó lett. Azelőtt senki sem volt misén, vagy istentiszteleten, csak Anna egyetemi éve előtt a Városban.

Ám még a mise is idegen volt számára, a sok gyurmafigura emberrel, akik nótázva énekelik a zsoltárokat, vagy éppen pici rést nyitva a szájukon ömlesztik össze a hangokat, egy kocsmaszagú mormogásba. A pap, bár próbált a gyülekezet nyelvén beszélni, nem sikerült neki, viszont az ókori római szónokok összes attribútumával rendelkezett. Ádámot nagyon lekötötte a prédikáció, sőt, vasárnaponként gyakran meglátogatta egykori családját, csak hogy a misén részt vegyen. A falusiak Salomon néhai szülői értekezleteinek hangulatát érezték a templomban. A tanár faluvégi háza üresen állt, mert lakója egy fél év szabadságot harcolt ki magának, valamilyen kutatásra hivatkozva.

Salomon

Ádám és Salomon egy vasárnap a templom előtt futottak össze. A misét komolyan ülték végig egymás mellett. Érdekes volt együtt hallgatni, az állandó zsongást, mint iskola folyosóján rezegett a levegő a templomteremben. Valószínűleg a tanár újbóli közelsége hozta vissza ezt a képet, bár Ádám az egykori iskolatársain a múlt héten is rajta felejtette szemét. Szétszórva ültek a templomban, fejüket meghajtván. Most sem vártak semmit a szavaktól, pusztán megtanultak csendben lenni, úgy, ahogyan két idegen egymáshoz szelídül és végül talán össze is házasodnak. A Faluban, ahol ki tudja mióta semmi sem változott, talán Ádám születését leszámítva, most az új pap olyan erős kontúrral lépkedett az emberek között, hogy pusztán jelenlétével beteretelte őket a templomba.

A mise után Salomon egy könnyű kötésű füzetet nyomott Ádám kezébe:

– Át akartam vinni hozzátok, olvass bele.

– Köszönöm, biztos érdekes. Visszatér tanítani?

– Igen, minden bizonnyal folytatom a munkám. – A Tanár komoly arcával minden szavát elismerte magának.

– Remek, és mivel töltötte ezt az évet?

– A folyóiratban megtalálod a tanulmányomat, az betekintést enged abba a kutatásba, amit a faluért végeztem. – Ádám orrán lassan emelkedett a bőr, ráncosodott, de hamar kisimult, amint észrevette. Minden esetre teljesen idegennek érezte magától ezt az embert.

Elbúcsúztak, és hazamentek mindketten. Ádám undorodva tartotta kezében a folyóiratot, amelyben talán valamilyen kinevezés, vagy ki tudja milyen elismerés álhatott a tanár neve alatt. Otthon aztán lerakta a kabátok alá és ott is felejtette.

Favágás

Ősz közepén járt a Falu. A fák alatt felejtett almák évült pompájukkal hasadtak meg a reggeli fagynak. Az emberek a kocsmá előtti padokról behúzódtak a pult mellé, vagy a pincék falták fel őket az utcáról. Az asszonyok a felmosóvízzel már nem totyogtak ki a kitárt konyhaajtón, hogy végigloccsantsák az udvaron, hanem vagy a vécébe, vagy a kádba öntötték ki azt. Az utolsó meleg idők lehetnek az évből. A Faluban ilyenkor szoktak fát vágni télire, ki-ki a saját udvarában. A favágás Ádám kedvenc munkái közé tartozott, Apjával két nap alatt egymás mellett dolgozva felépítettek egy nagy farakást a fásban.

A keresztelő

Édesanyja halála óta Menyhértke keresztelője keltette az első olyan érzést Ádámban, amivel nem tudott mit kezdeni. Érezte, hogy mint egy nagy bánna benyeli őt, a Faluval együtt, kieszi a világból Anna teljes tiltakozása ellenére. Meghallotta saját hangjában, mikor Annával beszélgettek; ragaszkodott hozzá, hogy a faluban kereszteljék meg a gyermekét. Egyre gyakrabban jutott eszébe egy kép, hogy Édesapja kimegy a szobából és leoltja maga után a villanyt. Az a csend, amit maga után hagyott, az a semmire sem való és semmiért sem levő csend viszkető érzése, a bűdös bútorok, mint ha köveken feküdne, a rossz ágyának az a tompa nyomása az oldalában. Néha, elalvás előtt forgott vele a világ, utána álmában érezte, hogy valami meleg folyik az orra köré, reggelre az arcára és a párnájára rászáradt a vér. Édesanyja egyszer azt mondta neki, hogy biztos disznóvágásról álmodott, úgy összevázott mindent maga körül.

A templom nyár végére feladta hűvös levegőjét, átmelegedtek falai. A víz langyosan csorgott le Menyhértke arcán. A gyermek nem sírt, a Pap arca ragyogott, mint májusban a Falu pocsolyás utcája a tavaszi kelő napfényben. Ádám gyerekkorában sokat gondolkozott azon, hogy a fagyból felengedő talaj gilisztái milyen mélységből törnek fel barna testükkel és délen, ahol sosincs pocsolya, mert minden vizet beszív a cserepes föld, az olaj így tör e fel? Bátortalanul? És olyan olajjal kente-e be Jézus lábát az az asszony, akitől mindenki viszolygott? Salomon gyakran olvasott fel a Bibliából, mielőtt megkezdte az órát.

A keresztelő után Anna ölében aludt Menyhértke a napos tornácon. Anna nyugodt gesztusaival vette tudomásul, amint lassan kitérült előtte a Falu ártatlan világa.

Születésnap

Az augusztusi szilvafák gyümölcstől roskadó ágai addig teremnek, amíg le nem törnek a súly alatt. Ha két szilva közel nő egymáshoz, a gyümölcs felszínét nem éri a levegő, pár borús nap után a csöppnyi távolságot áthidalja egy körkörösén hízó gombatelep. Az idősebbik nővér új házassága alatt, a frissen meszelt falon fél év után jelentek meg az első penészfoltok. Másfél éve annak, hogy férje külföldre fuvarozik.

A nővérek a tornácon kávézták át édesapjuk születésnapjának bizsergő délelőttjét. Ádám feladata volt az ajándék beszerzése a városból, mert valami igazán szép ajándékot kívánt ez a nagy alkalom.

Az udvarba terítettek, minden asztalra bort raktak meg szódát, díszítésnek pedig egy-egy nagy tököt. Csak a faluból vártak vendégeket. A vasárnapi mise után az ajtóból kijövő emberek mindegyikét meghívták, hogy nézzenek be délután. Talán még Salomont is; a lassan folydogáló falusiak élén vágatott dolgára a tanár, így a meghívása is csak úgy gyorsan, utána szólva történt.

Salomon ennek hűen, a falusiak után érkezett meg az udvarba. Ádámot meglátva a család asztalához kért magának helyet. Ádám egész délelőtt a folyóiratot kereste, ebédre meg is találta, arra számítva, hogy ráterelődhet a szó. A szó, végül is nem ráterelődött, mert Ádám tele volt kérdésekkel, hiszen egy kinevezésről szóló díszes tudósítás helyett tanulmányt talált benne a vidéki általános iskolák tehetséggondozó programjának hiányáról, amelyet egy egykori tehetséges gyermek bemutatásával támasztott alá a lelkiismeretes kutató. Kiderült, hogy a dolgozatok állandóan mindenféle háttértartalmat akartak kimutatni, az érdekesebbek be is kerültek a tanulmányba.

A beszélgetés hatására Ádám gyerekkorára attól a naptól kezdve a Faluban mindenki egyféleképpen emlékezett. Az ünnepektől Nagyapa, kis unokái gyűrűjében egészen más színt kapott, ugyanis azzal, hogy hirtelen megtelt a köztudat élete alatt történt fontos dolgokkal – mert bizony történtek a dolgok – pár régi iskolatársát magával rántva végleg nagyapa lett.

Havazás

A templomban, mint a varjak a bolt előtti csupasz gesztenyefán, fekete kabátjaikban fázva húzták össze magukat az emberek. A pap a várakozásról beszélt, az emberek fáztak és unalmukkal teljesen átérték a karácsony áhítatát. Csend volt a prédikáció alatt; a hideg mindenkinek személyes, megoszthatatlan élménye volt.

A Faluban két napja folyamatosan esett a hó és a közlekedés leállt. Ádám családjával egy napra a szülői házban rekedt. Annának rosszul esett ez a kényszerszünet, egész délelőtt a konyhában ült és nézte a tévét. A nővérekkel sohasem sikerült beszélgetnie. Ádám feleségét nézte, ölében Menyhértével, aki pedig Morzsit bámulta, nagy kerek szemével. Morzsi aludt. Nagyapa nyáron, a falat megbontva, egy nagy cserépkályhát rakott a konyha és a szoba közé.

A veteményezés

Mivel a faluban senki sem beszélt a teremtés nyelvén, mindenféle szertartásos mozdulatsorokhoz folyamodtak tavasszal.

A hó olvadva cénákra foszlott és a talaj szövevényes testébe húzódott vissza. A fehér megsárgult, a sárga bebarnult és a barna pedig ilyenkor úgy feketéllik az őszi szántáson, mint ami mindent elnyelhet. Ez a vetés ideje. Ádámék és a nővérek a kertben dolgoztak. A föld laza volt és tiszta, mint az óvoda meleg homokja. Esetlen és kezdődő volt a világ, azon az első tavaszi napon, a fák és minden a bizsergő föld felett az emberek körül halott volt még, mint ha új idő kezdődött volna, a régi pedig az összes emlékével a szántásba visszaforgatott száraz növényekkel bomlott szét.

A Faluban minden évben újra vetik a kerteket és megmetszik a fákat. Az állandóság, a tudat végtelenné nyújtott bűdös kelt tésztája, mely formátlanul nyúlt át a láthatatlan határokra, a Falut környékező végtelen szántóföldeken is túlra, sőt, még az időből is kilógott. Talán valahol a mitikus múltban lehetnek a szélei, a szántóföldeken is túl, ahol igazi hősök élnek, kiket a tévéből mindenki ismert a Faluban. A veteményes idén háromszorosára nőtt, hiszen Ádám és Anna is akar saját zöldségeket.

Anna minden nap végignézte magát a tükörben, az öregedés jeleit kutatva arcán. Ám egy napon az öregség helyett a csúnyulás jeleit vélte felfedezni magán. Arcának arányossága felborult, bőre gyurmaszerű lett. Aznap kedvtelenségében a főzésbe felejtkezett. Pár nap múlva beiratkozott egy esti jógakörbe, ahonnan azzal jött haza, hogy maguknak kellene megtermelniük a lehető legtöbb ennivalót, mert Menyhértkét nem szabad kiszolgáltatni egy olyan kornak, amelyet ő úgyis megváltoztat, ha majd tudatával bírni fogja, ha majd tudni fogja, hogy mi mindenre született le. Talán azt is tudni fogja, hogy mi mindennek a képében élt már ezelőtti életeinek végtelen láncolatában; Anna sejtette, bár senkinek sem merte elmondani, hogy fiában egy történelem előtti nagy király született újra, mert annyira nyugodt és békés, mert annyira állandó körülötte minden. Annát átváltoztatta a gyerekeivel.

Ádám szótlanul nézegette, hogy a két nővér mennyire természetesen markolja a gereblyét, húzza a sorokat és szórja beléjük a magvakat azzal a tudással, amivel már talán több ezer éve végzik ugyan ezeket a mozdulatokat az emberek. Anna, férje által előkészített ágyásba a vetőmagos papír hátulján elolvasott két centis távolságokra szurkálta le a borsómagvakat, valami pont erre a célra vett szerszámmal. A Faluban a borsót mindig is, mindenki az újával nyomogatta le. Annál jobb volt a munka utáni kávé azzal a koszos kézzel a teraszon.

Temetés

Ádám édesapja meghalt. Ádámot telefonon hívták nővérei, pont ebéd közben. Anna kérdező hangja kilométerekről érkezett a fülébe, belső szervei egy tömbbe húzódtak össze valahol legbelül, a bordái között.

A ravatalozóba nem akart bemenni, a temetésre csak később emlékezett vissza. Olyan volt, mintha Édesanyja halálát álmodná újra, csak most Édesapja sehol. A halotti tort az egykori házban ülték némán, miben már az egyhetes üresség is úgy érződött, mint ha sosem lakott volna benne senki. A csend megfoghatatlanul rohangu az emberek között, minden gondolatot, emléket felzabálva. Senkinek sem jutott az eszébe semmi. Anna, maga sem tudta miért, néha sírni kezdett a nővérekkel, körülöttük a döngölt földet nézték merev tekintetükkel a gyerekek. Ültükben azon kapták magukat, hogy lóbálják lábaikat és gyorsan abbahagyták. Egy pár öregember egymás közt hallgatott az asztal másik végénél. Menyhértke mindent tudott, ahogyan Morzsi is a kályha tövének fekvő. Ádám gyújtott be, még a reggel.

A ház mögött elgyengültek a növények, engedtek a Föld húzásának, a tökök felől elszáradtak a nagy duzzadt levelek, pár kerttel odébb a vasvillával összehúzott barna szárat égették, a vakondtúrások elkezdtek burjánzani a gyümölcsfák alatt a Falun hosszan végignyúló füstben. A halál korán jött, de mégis mindenki érzete, hogy ebben a pár napban minden elfogy az évből.

Morzsi

Morzsit a temetés után két nappal a bolt előtti árokban találták meg. Ádám a legnagyobb szilvafa alá ásta el a kertben, de valahogy annyi föld maradt a kicsi kutya sírgödre után, hogy sehogy sem tudta visszatemetni, így a vakondtúrások között egy nagyobb halommal álltak tovább a fák.

Ádám maga sem tudta, hogy mikor volt egyedül a házban. Minden sarokban Édesapját érezte.

Gyümölcsfák

A gyümölcsfák vékony ágaikkal a levegő minden rezdülését érzik, a Nap melegére a fakéreg az év ezen szakán bőrré változik át. Ádám a mise után egy-két órát mindig a kertben töltött. Édesapja háza rámaradt, és ahogy az ágak a tavaszt, érezte; sosem fogja eladni azt. Anna ragaszkodott az eladáshoz, de a veteményes miatt azt csak őszre tervezte. Most a nagy szilvafa alatt, a padon, amit a ház elől hoztak hátra, napozott az Anya, ölébe hajtva fejét Menyhértke mélyen aludt, mint ahogy minden délután szokott ilyenkor. Anna akkor még nem sejtette, hogy a második gyermekét is itt, pontosan így fogja altatni. Ádámnak felesége előtt ez volt az első titka, mert bár ő is tudta, hogy nem a Falu az a hely, ahol gyermekét felnevelné, de mégis olyanná lett világában, mint Jeruzsálem a középkori térképeken: a köldök, a Föld köldöke.

A növények időnként felbukkantak és bekapálták egy óra alatt a kertet meghajlított hátukkal, ami öregkorukra úgy is maradt.